

BELEIDSDOCUMENT

VEILIGHEID, AGRESSIE EN GEWELD

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
<u>Inleiding</u>	
Inleiding.....	3
<u>Begripsbepaling</u>	
Wat verstaan we onder ongewenst gedrag?.....	4
<u>Instrumenten om de problematiek inzichtelijk te maken</u>	
Leerlingen-enquête veiligheid op school	8
Ouder-enquête.....	9
Vragenlijst voor leerkrachten.....	10
Ongevallenmeldingsformulier arbeidsinspectie.....	26
Incidentenregistratie en verzamelstaat incidenten.....	28
Checklist ARBO-beleid agressie en geweld.....	31
<u>Voorkomen en optreden</u>	
Gedragscode.....	33
Protocol bedreigingen.....	34
Schema "Route bij melden geweld".....	35
Pestprotocol.....	36
Schoolregels.....	44
<u>Bijlagen</u>	
Risico-inventarisatie en evaluatie.....	bijl. 1
Protocol toelaten, schorsen en verwijderen.....	bijl. 2
Verzuimanalyse Arbodienst.....	bijl. 3
Klachtenregeling.....	bijl. 4

Inleiding

Het bestuur hecht zeer aan het handhaven van gezamenlijk afgesproken gedragsregels in het kader van het voorkomen van ongewenst gedrag. De zorg voor een veilig schoolklimaat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle bij de school en het werk van de school betrokken mensen.

In bepaalde situaties (bijvoorbeeld na een melding van een vermeend zedenmisdrif en een redelijk vermoeden van een strafbaar feit) is het bestuur verplicht aangifte te doen bij politie of justitie.

Vanwege de impact voor de school en de daarbij behorende juridische en procedurele problematiek zal het bestuur in die situaties altijd ook onmiddellijk juridische ondersteuning inroepen van de Besturenraad of van Metrium.

Op 28 juli 1999 is de wetwijziging bestrijding van seksueel misbruik en seksuele intimidatie in het onderwijs in werking getreden. Deze wetgeving geldt voor de onderwijssectoren PO, VO en BVE.

De wet bevat een aangifteplicht voor het bevoegd gezag (schoolbestuur) en een meldplicht voor het personeel bij een zedenmisdrif. Het gaat in de wet om strafbare vormen van seksuele intimidatie en seksueel misbruik: zedenmisdriften, zoals ontucht, aanranding en verkrachting, gepleegd door een medewerker van de onderwijsinstelling jegens een minderjarige leerling. Schoolbesturen die vermoeden dat er sprake is van een geval van ontucht met een minderjarige leerling door een personeelslid, moeten contact opnemen met een vertrouwensinspecteur. Als uit overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat het een redelijk vermoeden betreft moet het schoolbestuur aangifte doen bij Justitie. Voorafgaand aan de aangifte, moet de school aan de ouders van desbetreffende leerling en aan de (mogelijke) dader melden dat tot aangifte wordt overgegaan. Om de drempel om een vertrouwensinspecteur in te schakelen zo laag mogelijk te houden, heeft deze zelf geen aangifteplicht. Het personeelslid dat weet heeft van een seksueel misdrif heeft een meldingsplicht richting het schoolbestuur.

Om inzicht te krijgen over situaties met betrekking tot veiligheid, gedrag en agressie staan er een aantal toetsings- en registratiemiddelen tot onze beschikking, zoals vragenlijsten voor ouders, leerlingen en leerkrachten en overige vragenlijsten. Deze middelen zijn verderop in dit beleidsdocument opgenomen.

Om te voorkomen dat er ongewenst gedrag kan optreden hebben wij als bestuur een aantal regels en codes opgesteld. Per school kunnen er nog aparte regels en afspraken bestaan.

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen en voorschriften kan het bestuur niet garanderen dat er geen ongewenst gedrag op een van onze scholen voorkomt. Mochten zich ondanks alle inspanningen toch ongewenste situaties voordoen, dan zal het bestuur handelend optreden zoals in dit beleidsdocument is vastgelegd.

Centrale thema's in dit beleidsdocument zijn dus: inzicht verkrijgen, voorkomen van ongewenst gedrag en optreden naar aanleiding van ongewenste situaties.

Steunpunt Agressie in het onderwijs.

Zijn er vragen over agressie en geweld? Vanaf 1 september 2006 kunt u daarvoor terecht bij het Steunpunt Agressie in het Onderwijs. Het is er voor alle vormen van onderwijs. Het steunpunt is bereikbaar per e-mail: onderwijs@ivp.nl en telefonisch op maandag- en woensdagmiddag tussen 14.00 en 16.30 uur op telefoonnummer: 06 20 59 98 97. Het steunpunt wordt in opdracht van het Vervangings- en Participatiefonds uitgevoerd door het Instituut voor Psychotrauma.

Wat verstaan we onder ongewenst gedrag?

Agressie en geweld

Onder agressie en geweld wordt in de Arbeidsomstandighedenwet verstaan: voorvallen waarbij een werknemer psychisch of fysiek wordt lastig gevallen, bedreigd of aangevallen onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het verrichten van arbeid. (Arbeidsomstandighedenwet 1988, Artikel 1)

Deze wetsbepaling heeft niet alleen betrekking op werknemers, maar ook op andere personen zoals stagiaires, ouders, leerlingen, etc. (Arbeidsomstandighedenwet 1998, Artikel 10).

Deze wetsbepaling beperkt zich niet alleen tot het schoolgebouw zelf, maar ze betreft ook de onmiddellijke omgeving van de school zoals het schoolplein. (Arbeidsomstandighedenwet 1998, Artikel 10).

Agressie en geweld kan zich op veel verschillende wijzen manifesteren. Er worden een achttal vormen benoemd (bron: Mandemakers et al, 1994):

- **Fysiek** geweld, gericht op het lichaam van werknemers, onder andere schoppen, slaan, verwonden, vastgrijpen.
- **Psychisch** geweld tegen werknemers, onder andere lastig vallen, bedreigingen met geweld, chantage, onder druk zetten, irriteren, achtervolgen.
- **Seksueel** geweld tegen werknemers, onder andere seksistische opmerkingen, seksuele toespelingen, ongewenste intimiteiten.
- **Discriminatie** van werknemers in woord of gedrag.
- **Verbaal** geweld tegen werknemers (voor zover niet vermeld onder de voorgaande categorieën), onder andere schelden, beledigen.
- **Vernielingen** van objecten in het bijzijn van de werknemer.
- Vormen van geweld tegen **school of vereniging** waardoor medewerkers zich onveilig of bedreigd voelen.
- Vormen van geweld **in de omgeving van** de school waardoor medewerkers zich bedreigd voelen.

In het onderwijs vindt men al deze vormen van geweld in meer of mindere mate terug. Tevens kent men in het onderwijs nog een dimensie van geweld, namelijk het geweld van leerlingen onderling waardoor het personeel zich bedreigd kan voelen; ook al is het geweld niet direct tegen henzelf, de vereniging, de school of de omgeving van de school gericht.

Deze opsomming van voorbeelden geeft een beeld van de diverse problemen op het gebied van agressie en geweld die op scholen kunnen spelen.

Daarbij dient te worden aangemerkt dat deze opsomming nooit volledig kan zijn. Een belangrijke rol bij de toepassing van de definitie speelt namelijk de grens tussen wat dader en slachtoffer als normaal beschouwen. Terwijl de ene docent zich van een scheldende leerling niets aantrekt kan een collega daar behoorlijk van ontdaan zijn.

Daarom is het goed om bij de definitie uit te gaan van de subjectieve beleving van het slachtoffer. Want of een situatie als agressief of bedreigend wordt ervaren, bepaalt de persoon die het ondergaat.

Dit heeft tot gevolg dat ieder incident serieus wordt genomen en dat de bijbehorende opvang kan worden aangeboden. Daarnaast is het belangrijk dat er afspraken worden geformuleerd wat het team en het onderwijsondersteunend personeel verstaat onder acceptabel en onacceptabel gedrag. Deze afspraken worden vastgelegd in de schoolregels.

Het is aan te bevelen om de leerlingen te betrekken bij het vaststellen van (gedrags)regels. Wanneer de leerlingen betrokken zijn bij het voorbereidingsproces waarin de grenzen van acceptabel gedrag worden afgesproken, dan is de kans aanzienlijk groter dat zij zich aan de afspraken hierover houden.

Gevolgen van agressie

Agressie vormt een risico voor een gezonde en evenwichtige ontwikkeling van een mens. Ook is agressie een risico voor personeel en derden die zich binnen de schoolomgeving bevinden. Hieronder komen de voornaamste gevolgen van agressie en geweld kort aan de orde:

Voor de persoon

De gevolgen van agressie voor de getroffen persoon zijn heel divers. In grote lijnen is een onderscheid te maken uit de volgende gevolgen:

- **Fysieke gevolgen**, bijvoorbeeld: blauw oog, kneuzingen, bloedneus, beten in lichaamsdelen. Gevolgen kunnen zijn: langdurig (ziekte)verzuim, studieresultaten, inkomensderving.
- **Beschadigde eigendommen**, zoals kapotte kleding, tassen, boeken. De gevolgen zijn vooral van materiele en financiële aard.
- **Psychische gevolgen**. De duur van de psychische gevolgen moet hierbij in ogenschouw genomen worden. Hoe langer de psychische gevolgen duren hoe groter de kans op het ontwikkelen van psychosomatische klachten of een post traumatisch stress syndroom wordt. Vaak is hierin een geleidelijke lijn waarneembaar die loopt van bijvoorbeeld angstgevoelens, gevoelens van hulpeloosheid en schuldgevoelens naar eetstoornissen, slaapstoornissen, hoofdpijnklaften, maag- darmklachten, rugpijn en burn-out. Bij een post traumatisch stress syndroom zijn de gevolgen voor de getroffen persoon zo zwaar en langdurig dat het gewone dagelijkse handelen niet meer kan plaatsvinden. We spreken dan van een verstoorde verwerking. De persoon is hierdoor fysiek en mentaal volledig uitgeput geraakt.
- **Sociale gevolgen**. Met het verwerken van traumatische gebeurtenissen en geleden schade doet de getroffen persoon een verhoogd appèl op zijn privé-situatie. Niet zelden zien we dat de omgeving van slachtoffers deze opvang niet aankan en dat de verhoudingen op dit vlak versoord raken. Het kan hierbij gaan om collega's waarmee betrokkenen ook vriendschappelijk omgaan, zoals gezinsleden, familie, vrienden of burens.

Voor de school

Een toenemend aantal van incidenten en slachtoffers van agressie en geweld kan negatieve gevolgen hebben voor de hele vereniging. In grote lijnen zijn de volgende gevolgen te onderscheiden:

- **Hoge kosten**, zoals ziekteverzuimkosten en vervangingskosten, verhoogd aantal arbeidsongeschikten.
- **Materiële gevolgen**, zoals vervanging van kleding, vervanging en reparatie van kapotte materialen in de school, claims, tijd en energie die wordt besteed door medewerkers om incidenten op te lossen.
- **Werkklimaat** in de school gaat achteruit. Een gevolg kan zijn dat medewerkers en leerlingen onverschillig of cynisch raken, afnemende collegialiteit, motivatie om kapotte materialen of onveilige situaties aan te pakken neemt af, onveiligheidsgevoelens en een sfeer van "ieder voor zich" neemt toe.

- **Prestaties** van de schoolorganisatie gaan achteruit. De houding van leerkrachten naar leerlingen wordt steeds minder positief, kapotte schoolmaterialen belemmeren het optimaal lesgeven, de pedagogische basis raakt aangetast.
- **Slecht imago**, waardoor problemen ontstaan met de werving van personeel, problemen met inschrijven van voldoende leerlingen, hoog leraar- en leerling-verloop, devaluatie van beroepwaardering in onderwijsfuncties.

Wat vraagt de Arbo-wet van scholen met betrekking tot agressie en geweld.

Bij het begrip "agressie" is te lezen wat er in de Arbo-wet onder agressie en geweld wordt verstaan.

In het kader van agressie en geweld is de werkgever (de vereniging, de school, het bestuur) volgens de Arbo-wet verplicht:

- Beleid te voeren ter bescherming van werknemers tegen seksuele intimidatie en tegen agressie en geweld (artikel 4).
- Het personeel doeltreffend in te lichten over het beleid met betrekking tot agressie en geweld (artikel 8)
- Een risico-inventarisatie en evaluatie op schrift te stellen. Een exemplaar van deze inventarisatie en evaluatie, of een wijziging daarin, wordt door de werkgever toegezonden aan de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad (artikel 5).
- Incidenten te registeren en bepaalde ongevallen te melden aan de daartoe aangewezen ambtenaar (artikel 9).
- Afspraken en procedures voor opvang bekend te maken (artikel 8).
- Beleid te voeren ter voorkoming van gevaar voor derden (stagiaires, oproepkrachten, leveranciers, leerlingen, ouders, enz. (artikel 10).

Niet naleven van de Arboverplichting is strafbaar en beboetbaar.

**INSTRUMENTEN OM DE PROBLEMATIEK
INZICHTELIJK TE MAKEN**

Leerlingen-enquête veiligheid op school

Hoe veilig voelde ik me deze week binnen en buiten school?

Ik voelde me:

In de klas	veilig	niet zo veilig	onveilig	erg onveilig
In de school	veilig	niet zo veilig	onveilig	erg onveilig
Rond de school	veilig	niet zo veilig	onveilig	erg onveilig
Tussen huis en school	veilig	niet zo veilig	onveilig	erg onveilig

De afgelopen tijd (bijv. een maand)

ben ik geplaagd en/of gepest, geschopt of kinderen deden niet zo aardig	nooit	soms	vaak	altijd
ben ik uitgescholden (andere kinderen gebruiken lelijke woorden)	nooit	soms	vaak	altijd
is er iets van mij stuk gemaakt	nooit	soms	vaak	altijd
was ik bang voor sommige leerlingen	nooit	soms	vaak	altijd
had ik last van andere kinderen die me aanraken terwijl ik dat niet wil	nooit	soms	vaak	altijd

Ik heb erover gepraat met.....

Dat heeft wel / niet geholpen, want

.....

Ik vind dat er wel / niet iets gedaan moet worden, want

.....

Ouder-enquête

- 1 = klopt helemaal niet
2 = klopt niet
3 = klopt soms wel / soms niet
4 = klopt
5 = klopt helemaal

Mijn kind(eren) gaan naar de volgende school

1. Mijn kind(eren) voelt / voelen zich veilig en geaccepteerd op school.	1 2 3 4 5
2. Er is aandacht voor mijn kind(eren) als persoon.	1 2 3 4 5
3. De school levert goede resultaten, zowel in cijfers als in algemene vorming.	1 2 3 4 5
4. Het onderwijs komt tegemoet aan de manier van leren van mijn kind(eren).	1 2 3 4 5
5. De school heeft voldoende aandacht voor problemen, bijvoorbeeld met leren en sociaal-emotionele problemen.	1 2 3 4 5
6. Onderwijstijd wordt ook echt gebruikt voor leren en het geven van onderwijs.	1 2 3 4 5
7. Leerlingen worden op school goed voorbereid op hun toekomst, zowel in de aansluiting op het vervolgonderwijs als in de samenleving.	1 2 3 4 5
8. Ik kan merken dat de school christelijk is, bijvoorbeeld aan de inhoud van de lessen, de openingen en de vieringen.	1 2 3 4 5
9. Ik ben tevreden over de meeste leerkrachten.	1 2 3 4 5
10. Lesuitval is beperkt.	1 2 3 4 5
11. Ik word tijdig geïnformeerd over dingen die ik als ouder moet weten (leervorderingen, lesuitval, aankondigingen, etc.).	1 2 3 4 5
12. Ik word als ouder serieus genomen.	1 2 3 4 5
13. De school organiseert voldoende buitenschoolse activiteiten.	1 2 3 4 5
14. Overige opmerkingen:	

Vragenlijst voor leerkrachten met betrekking tot agressie, geweld, ongewenste seksuele intimiteiten en discriminatie

Het vragenlijstonderzoek Agressie en Geweld bij onderwijspersoneel is een product van de Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het onderwijs. De vragenlijst is ontwikkeld door ITS Nijmegen. De Internettoepassing is ontwikkeld en wordt beheerd door **humatrix**. De vragenlijst is gegenereerd met programmaversie 1.0.

Introductie

Voor u ligt de vragenlijst 'Agressie, Geweld, Ongewenste seksuele intimiteiten en Discriminatie'. Met behulp van deze vragenlijst kan uw school meer inzicht krijgen in de mate waarin deze ongewenste situaties zich binnen en om de school voordoen. De informatie die zo verkregen wordt, kan als uitgangspunt dienen voor verbeterprojecten.

Het invullen van de vragenlijst duurt gemiddeld 10 minuten. We vragen u dringend de moeite te nemen om de vragenlijst in te vullen. Voor het slagen van het onderzoek is het zeer belangrijk, dat ook u de vragenlijst invult.

In de vragenlijst wordt ingegaan op de volgende onderwerpen:

- de mate waarin u geconfronteerd bent met verbale agressie, fysiek geweld, ongewenste seksuele intimiteiten en discriminatie;
- indien u met één of meerdere vormen hiervan bent geconfronteerd of u hiervan melding hebt gemaakt of een klacht hebt ingediend en hoe de afhandeling heeft plaatsgevonden;
- op welke plekken en situaties op de school u zich onveilig voelt;
- het schoolbeleid op het gebied van agressie, geweld, ongewenste seksuele intimiteiten en discriminatie.

Daarnaast wordt een aantal persoonsgegevens gevraagd om te kunnen vaststellen of alle groepen binnen uw school in voldoende mate aan het onderzoek hebben deelgenomen om betrouwbare conclusies te kunnen trekken.

Invullen van de vragenlijst

- Dit onderzoek gaat over **uw** eigen ervaringen op het gebied van agressie, geweld, ongewenste seksuele intimiteiten en discriminatie.
- Vul de vragenlijst alléén in; het gaat immers om **uw** ervaringen en opvattingen en niet die van anderen.
- Er zijn geen goede of foute antwoorden; geef dus aan wat u zelf het best passende antwoord lijkt.
- Sla geen vragen over, behalve wanneer ze echt niet van toepassing zijn.
- Wilt u de vragen goed lezen, let bijvoorbeeld op termijnen als de laatste drie maanden of afgelopen jaar.
- Neem rustig de tijd voor het invullen.
- Een aantal vragen zijn meerkeuzevragen. U maakt uw antwoord op de vraag kenbaar door een kruis te zetten in het vakje bij het antwoord van uw keuze.
- Wanneer u op meerdere scholen werkzaam bent, wilt u dan de vragen beantwoorden voor de school waarop dit onderzoek betrekking heeft.

Vertrouwelijkheid van de gegevens

Wij willen met klem benadrukken dat alle gegevens vertrouwelijk worden behandeld en anoniem worden verwerkt.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Datum:

(Op deze plaats s.v.p. de datum vermelden, waarop u deze vragenlijst invult.)

Verbale agressie

Onder verbale agressie verstaan wij in deze vragenlijst: uitschelden, pesten, treiteren, hate-mail (cyberpesten), bedreigingen, intimideren, thuis hinderlijk opgebeld worden.

1 Bent u de afgelopen 3 maanden (schoolvakanties niet meegerekend) persoonlijk het slachtoffer geweest van verbale agressie door toedoen van leerlingen, ouders en/of collega's? *Zo ja, verder met vraag 2. Zo nee, verder met 10.*

- [1] ja
- [2] nee

2 Hoe vaak bent u naar schatting de afgelopen 3 maanden persoonlijk het slachtoffer geweest van vormen van verbale agressie door leerlingen, ouders en/of collega's? *Als u van een bepaalde vorm geen slachtoffer bent geweest, dient u betreffend vakje leeg te laten. De waarde 0 wordt door het systeem niet herkend.*

	door leerlingen	door ouders	door collega's
uitschelden, vloeken
pesten, treiteren
hate-mail (cyberpesten)
bedreigen, intimideren
thuis hinderlijk opgebeld worden

3 Bij wie heeft u melding gemaakt of met wie heeft u gesproken over de verbale agressie, waarmee u bent geconfronteerd? *Meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

	met niemand	collega	vertrouwens- persoon	school- leiding	school- bestuur	onderwijs- inspecteur
uitschelden, vloeken	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
pesten, treiteren	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
hate-mail (cyberpesten)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
bedreigen, intimideren	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
thuis hinderlijk opgebeld worden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

4 Hebben de eventuele acties als gevolg hiervan tot een oplossing geleid? *Zo ja, verder met vraag 4a. Zo nee, verder met vraag 5.*

- [1] ja
- [2] nee

4a Tot welke oplossing hebben deze eventuele acties geleid?

5 Heeft u naar aanleiding van verbale agressie een formele klacht ingediend bij schoolleiding, schoolbestuur, vertrouwensinspectie, externe klachtencommissie en/of aangifte gedaan bij de politie? *Zo ja, verder met vraag 6. Zo nee, verder met vraag 9.*

- [1] ja
- [2] nee

6 Van welke vormen van verbale agressie heeft u een klacht ingediend en bij wie? *Meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

	school- leiding	school- bestuur	vertrouwens- inspectie	externe klachten- commissie	politie
uitschelden, vloeken	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
pesten, treiteren	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
hate-mail (cyberpesten)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
bedreigen, intimideren	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
thuis hinderlijk opgebeld worden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]

7 Bent u tevreden over de manier waarop de klacht is afgehandeld?

- [1] ja
- [2] nee
- [3] klacht is nog niet afgehandeld

8 Wilt u uw antwoord toelichten? *U kunt hierna verder met vraag 10.*

9 Waarom heeft u geen klacht ingediend?

Fysiek geweld

Onder fysiek geweld verstaan wij in deze vragenlijst: duwen, trekken, slaan of schoppen, vernieling of beschadiging van uw eigendommen, diefstal van uw eigendommen, afpersing of chantage, bedreiging met (nep)wapen, mishandeling met (nep)wapen.

10 Bent u de afgelopen 12 maanden persoonlijk slachtoffer geweest van fysiek geweld door toedoen van leerlingen, ouders en/of collega's? *Zo ja, verder met vraag 11. Zo nee, verder met vraag 19.*

[1] ja

[2] nee

11 Hoe vaak bent u naar schatting de afgelopen 12 maanden persoonlijk het slachtoffer geweest van vormen van fysiek geweld door leerlingen, ouders en/of collega's? *Als u van een bepaalde vorm geen slachtoffer bent geweest, dient u betreffend vakje leeg te laten. De waarde 0 wordt door het systeem niet herkend.*

	door leerlingen	door ouders	door collega's
duwen en trekken
slaan of schoppen
vernieling of beschadiging van uw eigendommen
diefstal van uw eigendommen
afpersing of chantage
bedreiging met (nep)wapen
mishandeling met (nep)wapen

12 Bij wie heeft u melding gemaakt of met wie heeft u gesproken over het fysiek geweld, waarmee u bent geconfronteerd? *Meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

	met niemand	collega	vertrouwens- persoon	school- leiding	school- bestuur	onderwijs- inspecteur
over gesproken						
duwen en trekken	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
slaan of schoppen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
vernietiging of beschadiging van uw eigendommen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
diefstal van uw eigendommen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
afpersing of chantage	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
bedreiging met (nep)wapen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
mishandeling met (nep)wapen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

13 Hebben de eventuele acties als gevolg hiervan tot een oplossing geleid? *Zo ja, verder met vraag 13a. Zo nee, verder met vraag 14.*

- [1] ja
- [2] nee

13a Tot welke oplossing hebben deze eventuele acties geleid?

14 Heeft u naar aanleiding van fysiek geweld een formele klacht ingediend bij schoolleiding, schoolbestuur, vertrouwensinspectie, externe klachtencommissie en/of aangifte gedaan bij de politie? *Zo ja, verder met vraag 15. Zo nee, verder met vraag 18.*

- [1] ja
- [2] nee

15 Over welke vormen van fysiek geweld heeft u een klacht ingediend en zo ja bij wie? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

	school- leiding	school- bestuur	vertrouwens- inspectie	externe klachten- commissie	politie
duwen en trekken	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
slaan of schoppen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
vernietiging of beschadiging van uw eigendommen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
diefstal van uw eigendommen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
afpersing of chantage	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
bedreiging met (nep)wapen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
mishandeling met (nep)wapen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]

16 Bent u tevreden over de manier waarop de klacht is afgehandeld?

- [1] ja
- [2] nee
- [3] klacht is nog niet afgehandeld

17 Wilt u uw antwoord toelichten? *U kunt hierna verder met vraag 19.*

18 Waarom heeft u geen klacht ingediend?

Ongewenste seksuele intimiteiten

Onder ongewenste seksuele intimiteiten verstaan wij in deze vragenlijst: seksueel getinte opmerkingen/gedragingen, handtastelijkheden, seksuele chantage, aanranding/verkrachting.

- 19** Bent u de afgelopen 12 maanden persoonlijk slachtoffer geweest van ongewenste seksuele intimiteiten door toedoen van leerlingen, ouders en/of collega's? *Zo ja, verder met vraag 20. Zo nee, verder met vraag 28.*

[1] ja
[2] nee

- 20** Hoe vaak bent u naar schatting de afgelopen 12 maanden persoonlijk het slachtoffer geweest van vormen van ongewenste seksuele intimiteiten door leerlingen, ouders en/of collega's? *Als u van een bepaalde vorm geen slachtoffer bent geweest, dient u betreffend vakje leeg te laten. De waarde 0 wordt door het systeem niet herkend.*

	door leerlingen	door ouders	door collega's
seksueel getinte opmerkingen/gedragingen
handtastelijkheden
seksuele chantage
aanranding/verkrachting

- 21** Bij wie heeft u melding gemaakt of met wie heeft u gesproken over de ongewenste seksuele intimiteiten, waarmee u bent geconfronteerd? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

	met niemand over gesproken	collega	vertrouwens- persoon	school- leiding	school- bestuur	onderwijs- inspecteur
seksueel getinte opmerkingen/gedragingen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
handtastelijkheden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
seksuele chantage	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
aanranding/verkrachting	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

- 22** Hebben de eventuele acties als gevolg hiervan tot een oplossing geleid? *Zo ja, verder met vraag 22a. Zo nee, verder met vraag 23.*

[1] ja
[2] nee

22a Tot welke oplossing hebben deze eventuele acties geleid?

23 Heeft u naar aanleiding van ongewenste seksuele intimiteiten een formele klacht ingediend bij schoolleiding, schoolbestuur, vertrouwensinspectie, externe klachtencommissie en/of aangifte gedaan bij de politie? *Zo ja, verder naar vraag 24. Zo nee, verder met vraag 27.*

- [1] ja
- [2] nee

24 Over welke vormen van ongewenste seksuele intimiteiten heeft u een klacht ingediend en zo ja bij wie? *Meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

	school- leiding	school- bestuur	vertrouwens- inspectie	externe klachten- commissie	politie
seksueel getinte opmerkingen/gedragingen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
handtastelijkheden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
seksuele chantage	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
aanranding/verkrachting	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]

25 Bent u tevreden over de manier waarop de klacht is afgehandeld?

- [1] ja
- [2] nee
- [3] klacht is nog niet afgehandeld

26 Wilt u uw antwoord toelichten? *U kunt hierna verder met vraag 28.*

27 Waarom heeft u geen klacht ingediend?

Discriminatie

Onder discriminatie verstaan wij in deze vragenlijst: discriminatie op grond van geslacht, van seksuele geaardheid, herkomst/huidskleur en/of religie.

28 Bent u de afgelopen 12 maanden persoonlijk slachtoffer geweest van discriminatie door leerlingen, ouders en/of collega's? *Zo ja, verder met vraag 29. Zo nee, verder met vraag 37.*

- [1] ja
- [2] nee

29 Hoe vaak bent u naar schatting de afgelopen 12 maanden persoonlijk het slachtoffer geweest van vormen van discriminatie door leerlingen, ouders en/of collega's? *Als u van een bepaalde vorm geen slachtoffer bent geweest, dient u betreffend vakje leeg te laten. De waarde 0 wordt door het systeem niet herkend.*

	door leerlingen	door ouders	door collega's
discriminatie op grond van geslacht			
discriminatie op grond van seksuele geaardheid
discriminatie op grond van herkomst/huidskleur
discriminatie op grond van religie

30 Bij wie heeft u melding gemaakt of met wie heeft u gesproken over de discriminatie, waarmee u bent geconfronteerd? *Meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

	met niemand over gesproken	collega	vertrouwens- persoon	school- leiding	school- bestuur	onderwijs- inspecteur
discriminatie op grond van geslacht	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
discriminatie op grond van seksuele geaardheid	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
discriminatie op grond van herkomst/huidskleur	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
discriminatie op grond van religie	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

31 Hebben de eventuele acties als gevolg hiervan tot een oplossing geleid? *Zo ja, verder met vraag 31a. Zo nee, verder met vraag 32.*

- [1] ja
[2] nee

31a Tot welke oplossing hebben deze eventuele acties geleid?

32 Heeft u naar aanleiding van discriminatie een formele klacht ingediend bij schoolleiding, schoolbestuur, vertrouwensinspectie, externe klachtencommissie en/of aangifte gedaan bij de politie? *Zo ja, verder naar vraag 33. Zo nee, verder met vraag 36.*

- [1] ja
[2] nee

33 Over welke vormen van discriminatie heeft u een klacht ingediend en zo ja bij wie? *Meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

	school- leiding	school- bestuur	vertrouwens- inspectie	externe klachten- commissie	politie
discriminatie op grond van geslacht	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
discriminatie op grond van seksuele geaardheid	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
discriminatie op grond van herkomst/huidskleur	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
discriminatie op grond van religie	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]

34 Bent u tevreden over de manier waarop de klacht is afgehandeld?

[1] ja

[2] nee

[3] klacht is nog niet afgehandeld

35 Wilt u uw antwoord toelichten? *U kunt hierna verder met vraag 37.*

36 Waarom heeft u geen klacht ingediend?

Het schoolgebouw en -terrein

37 Heeft u zich de afgelopen 12 maanden tijdens normale schooltijden onveilig gevoeld op de volgende plaatsen?

	nooit	soms	(vrijwel) altijd	niet van toepassing
route van en naar school (inclusief bus/tramhaltes, fietspaden)	[1]	[2]	[3]	[4]
directe omgeving van de school	[1]	[2]	[3]	[4]
schoolplein	[1]	[2]	[3]	[4]
fietsenstalling	[1]	[2]	[3]	[4]
parkeerplaats	[1]	[2]	[3]	[4]
in gangen, trapportalen, garderobes, hal e.d. binnen de school	[1]	[2]	[3]	[4]
kantine, schoolrestaurant, overblijfruimte	[1]	[2]	[3]	[4]
toilet ruimten	[1]	[2]	[3]	[4]
algemene ruimtes als bibliotheek, computerlokaal, open leercentrum	[1]	[2]	[3]	[4]
Archief ruimte, opslagruimte, verwarmingsruimte etc	[1]	[2]	[3]	[4]
lerarenkamer/personeelskamer	[1]	[2]	[3]	[4]
theorielokalen	[1]	[2]	[3]	[4]
praktijklokalen	[1]	[2]	[3]	[4]
gymzaal, kleedruimtes, sportvelden, zwembad	[1]	[2]	[3]	[4]
's avonds in en om de school	[1]	[2]	[3]	[4]

38 Is er voldoende gelegenheid om uw bezittingen veilig op te bergen?

- [1] ja
- [2] nee
- [3] weet ik niet

39 Heeft u zich de afgelopen 12 maanden onveilig gevoeld in de volgende situaties?

	nooit	soms	(vrijwel) altijd	niet van toepassing
individuele gesprekken met leerling	[1]	[2]	[3]	[4]
individuele gesprekken met ouders	[1]	[2]	[3]	[4]
individuele gesprekken met een collega	[1]	[2]	[3]	[4]
individuele gesprekken met een leidinggevende	[1]	[2]	[3]	[4]
werkweken/projectweken	[1]	[2]	[3]	[4]
schoolreisjes	[1]	[2]	[3]	[4]
schoolfeestjes	[1]	[2]	[3]	[4]

Schoolbeleid en melding

40 Spreekt de school zich in haar beleid expliciet uit tegen:

	ja	nee	weet ik niet
verbale agressie	[1]	[2]	[3]
fysiek geweld	[1]	[2]	[3]
ongewenste seksuele intimiteiten	[1]	[2]	[3]
discriminatie	[1]	[2]	[3]

41 Heeft de school gedragsregels afgesproken waaraan leerlingen en personeel zich dienen te houden?

- [1] ja
- [2] nee
- [3] weet ik niet

42 In welke mate worden deze gedragsregels door de diverse geledingen binnen de school consequent gehandhaafd?

	volledig	grotendeels	in beperkte mate	geheel niet
door onderwijzend personeel	[1]	[2]	[3]	[4]
door onderwijsondersteunend personeel	[1]	[2]	[3]	[4]
door schoolleiding	[1]	[2]	[3]	[4]
door schoolbestuur	[1]	[2]	[3]	[4]

43 Zijn er volgens u op uw school vastgestelde procedures/protocollen in geval van incidenten?

	ja	nee	weet ik niet
verbale agressie	[1]	[2]	[3]
fysiek geweld	[1]	[2]	[3]
ongewenste seksuele intimiteiten	[1]	[2]	[3]
discriminatie	[1]	[2]	[3]

44 Weet u wat u moet doen in geval van een incident op uw school?

- [1] ja
- [2] nee

45 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen:

	helemaal eens	grotendeels eens	grotendeels oneens	helemaal oneens
de school voert voldoende preventief beleid om ongewenst gedrag te voorkomen	[1]	[2]	[3]	[4]
de schoolleiding zorgt voor een voldoende veilig of vertrouwd schoolklimaat	[1]	[2]	[3]	[4]
de school geeft voldoende informatie over preventie van ongewenst gedrag	[1]	[2]	[3]	[4]
de school schakelt voldoende externe hulp in als dat nodig is	[1]	[2]	[3]	[4]
het beleid vastgelegd in protocollen is voldoende duidelijk	[1]	[2]	[3]	[4]
de schoolleiding verdoezelt ongewenst gedrag	[1]	[2]	[3]	[4]
het schoolbestuur handelt consequent in dit soort zaken	[1]	[2]	[3]	[4]
de schoolleiding neemt mijn melding/klacht serieus	[1]	[2]	[3]	[4]
de schoolleiding grijpt tijdig in bij dit soort zaken	[1]	[2]	[3]	[4]
de schoolleiding steunt mij	[1]	[2]	[3]	[4]
de schoolleiding laat (potentiële) incidenten te lang op zijn beloop	[1]	[2]	[3]	[4]

46 Is op de school een vertrouwenspersoon aangesteld?

- [1] ja
- [2] nee
- [3] weet ik niet

47 Heeft u behoefte aan scholing op de volgende gebieden?

	ja	nee
voorkoming agressie en geweld	[1]	[2]
omgaan met (dreigende) conflicten	[1]	[2]
psychologische weerbaarheid	[1]	[2]
zelfverdediging door vechtsport	[1]	[2]

Personalia

48 Op welke locatie of vestiging werkt u? *Indien u op meerdere vestigingen of locaties werkzaam bent, geef dan de naam van de locatie of vestiging waarop dit onderzoek betrekking heeft op.*

[1] Hoofdlocatie

49 Wat voor een type school betreft het?

- [1] Basisonderwijs
 - [2] (Voortgezet) Speciaal Onderwijs
 - [3] VWO/HAVO
 - [4] VMBO
 - [5] Scholengemeenschap (VWO/HAVO/VMBO)
 - [6] BVE
-

50 Wat is uw functie op deze school?

- [1] onderwijzend personeel
 - [2] onderwijs ondersteunend personeel
 - [3] schoolleiding
 - [4] anders
-

51 Bent u een man of vrouw?

- [1] man
 - [2] vrouw
-

52 Wat is uw leeftijd?

- [1] jonger dan 35 jaar
 - [2] 35 - 44 jaar
 - [3] 45 - 54 jaar
 - [4] 55 jaar of ouder
-

53 Heeft u nog opmerkingen of aanvullingen, dan kunt u die hieronder invullen.

U bent aan het einde van deze vragenlijst gekomen.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

ONGEVALLENMELDINGSFORMULIER ARBEIDSINSPECTIE

1. Werkgever (bevoegd gezag)

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Registratienummer Kamer van Koophandel:

Aantal werkzame personen:.....

Naam melder:.....

Telefoon:.....

2. Getroffene(n)

Naam:

Adres:.....

Postcode en woonplaats:.....

Geboortedatum en geslacht:.....

Nationaliteit:.....

De getroffene is: werknemer/stagiair/uitzendkracht/leerling/student/overig *

Datum indiensttreding:.....

Soort letsel:.....

Plaats van het letsel:.....

Noodzaak ziekenhuisopname: ja/nee*

Dodelijke afloop: ja/nee*

Vermoedelijke verzuimduur:.....

3. Omstandigheden van het ongeval

Plaats van het ongeval:.....

Naam school:..... Brinnr.:.....

Adres:.....

Postcode en plaats:.....

Datum en tijdstip ongeval:.....

Direct voorafgaand aan het ongeval door getroffene verrichte werkzaamheden:.....
.....

Aard van het ongeval:.....

Eventueel betrokken arbeidsmiddelen of stoffen:.....

* Doorhalen wat niet van toepassing is

Plaats:.....

Datum:.....

Handtekening aanmelder:.....

**Arbeidsinspectie
Centraal Kantoor, afdeling Handhaving
Postbus 90801
2509 LV Den Haag**

INCIDENTENREGISTRATIEFORMULIER

Naam getroffene:

Adres:

Postcode en plaats:

Getroffene is: Werknemer / stagiair / leerling / anders namelijk *

Plaats van het incident:

Datum en tijdstip incident:

Vorm van agressie / geweld:

- fysiek nl:
- verbaal nl:
- dreigen nl:
- vernielzucht nl:
- diefstal nl:
- anders nl:

Behandeling:

- géén
- behandeling in ziekenhuis / EHBO*
- opname in ziekenhuis
- ziekteverzuim / leerverzuim
- anders

Schade:

Kosten:

- materieel nl: €.....
- fysiek letsel nl: €.....
- psych. letsel nl: €.....
- anders nl: €.....

Afhandeling:

- politie ingeschakeld aangifte gedaan: ja / nee*
- melding arbeidsinspectie ernstig ongeval: ja / nee* (indien ja, invullen en opsturen ongevallen meldingsformulier Arbeidsinspectie, verplicht!)
- psychische opvang nazorg: ja / nee*

* Doorhalen wat niet van toepassing is.

Korte beschrijving van het incident:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Suggesties voor verdere afhandeling:

.....

.....

.....

Suggesties voor preventie in de toekomst:

.....

.....

.....

Plaats.....

Datum.....

Handtekening getroffen e

CHECKLIST ARBOBELEID AGRESSIE EN GEWELD

	In orde Ja/Nee	Actie	Wie is verantwoordelijk?
WILLEN			
<ul style="list-style-type: none"> • Ons beleid met betrekking tot agressie en geweld is voor iedereen helder en concreet. 			
<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de taken en verantwoordelijkheden vastgesteld en ze zijn voor iedereen duidelijk. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Ons overleg over beleid agressie en geweld is efficiënt en effectief. 			
WETEN			
<ul style="list-style-type: none"> • We weten wat de belangrijkste risico's in onze school zijn op het terrein van agressie en geweld 			
<ul style="list-style-type: none"> • Als zich een incident van agressie en geweld voordoet in de school, dan weten we hoe we daarop moeten reageren 			
WEGEN			
<ul style="list-style-type: none"> • We hebben beargumenteerd gekozen welke risico's met betrekking tot agressie en geweld we het eerst gaan aanpakken 			
<ul style="list-style-type: none"> • Ons Plan van aanpak is gebaseerd op onze beleidsdoelstellingen met betrekking tot agressie en geweld 			
<ul style="list-style-type: none"> • Ons Plan van aanpak is concreet en duidelijk geformuleerd. 			
WERKEN			
<ul style="list-style-type: none"> • Het lukt ons om de maatregelen in het Plan van aanpak uit te voeren. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Als de uitvoering van het Plan van aanpak stopt, sturen we tijdig bij. 			
WAKEN			
<ul style="list-style-type: none"> • We hebben inzicht in het succes van de uitgevoerde maatregelen 			
<ul style="list-style-type: none"> • We houden onze goede ervaringen vast en we leren van onze fouten 			
<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen in ons Plan van aanpak worden elk jaar iets ambitieuzer. 			

VOORKOMEN EN OPTREDEN

GEDRAGSCODE

Omgang met collega's

- Houd zaken die in vertrouwen tegen je gezegd zijn, geheim.
- Heb vertrouwen in elkaar, in jezelf en in de vertegenwoordigers van de andere geledingen.
- Accepteer de ander zoals hij of zij is. De ander is anders dan jij en jij bent anders dan de ander.
- Je non-verbale gedrag (mimiek, intonatie) is heel belangrijk.
- Vraag om duidelijkheid, als je iets dwarszit.
- Spreek uit wat je dwarszit, maar kijk eerst eens in hoeverre de irritatie aan jezelf zou kunnen liggen.
- Ga niet fantaseren over iemands mogelijke bedoelingen met een uitspraak of een handeling. Vraag om duidelijkheid als je iets onduidelijk is.
- Wees eerlijk, doe je niet groter voor dan je bent.
- Breng kritiek op een collega nooit op tafel in aanwezigheid van meerdere collega's; probeer eerst onder vier ogen tot een oplossing te komen. Brengt dat geen oplossing, breng het dan ter bespreking bij de directeur, of met beider goedvinden, in de personeelsvergadering, maar blijf niet met je irritatie rondlopen. Wacht niet met het onder woorden brengen van je bezwaren. Doe dat zo snel mogelijk, zodat je nog vriendelijk kunt spreken.
- Roddel nooit over een collega of over anderen en geef anderen daar ook geen kans toe.
- Spreek kritiek uit op de plaats waar die hoort te zijn. Weiger om kritiek over anderen aan te horen en wijs erop dat die kritiek elders hoort te worden uitgesproken.
- Wees hartelijk en meelevend.
- Kom je afspraken na en wees inschikkelijk. Maar je mag "nee" zeggen!
- Discrimineer niet.

Omgang met leerlingen

- Probeer leerlingen in hun daden te begrijpen. Spreek nooit negatief over hen als kind. Probeer hen bij eventueel wangedrag ook positief te benaderen.
- Wees rechtvaardig. Probeer bij straf geven de juiste maat te vinden (desnoods in overleg met je collega's).
- Positieve waardering werkt vaak beter dan kritiek geven.

Omgang met de ouders (ook bij "huisbezoek").

- Behandel ouders vriendelijk en correct, ook na een minder plezierige ervaring.
- Luister naar wat ze zeggen en probeer hen te begrijpen.
- Toon belangstelling voor hen en hun gezin zonder nieuwsgierig te zijn.
- Praat niet negatief over andere ouders en geef daar ook geen kans toe.
- Praat niet over andere kinderen uit de klas of andere klassen en geef daar ook geen kans toe.
- Praat niet negatief over collega's en geef daar ook geen kans toe.
- Praat niet negatief over andere scholen.
- Verwijs voor klachten over anderen naar die ander en ga daar verder niet op in.
- Maak indien nodig een vervolgspraak met ouders (op korte termijn) wanneer een bepaald probleem niet kon worden uitgesproken.
- Moedig ouders aan, wanneer ze ergens mee zitten, contact op te nemen met de school.

PROTOCOL BEDREIGINGEN

Op de eerste dag na een melding van een (anonieme) bedreiging:

- Een eerste gesprek tussen de (anoniem) bedreigde leerkracht en de directeur van de school met daarin als belangrijkste vragen:
 - Wat is de aard van de bedreiging?
 - Is het duidelijk door wie deze bedreiging wordt gedaan?
 - Hoe lang lopen deze bedreigingen?
 - Wat merkt het thuisfront van de leerkracht van deze bedreigingen?
 - Wat is de psychische draagkracht bij deze leerkracht?
- Bepalen van de strategie bij deze (anonieme) bedreiging binnen de schoolleiding (directeur en algemeen directeur) en het benoemen van een contactpersoon.
- Afvragen of de schoolleiding een externe deskundige moet consulteren. Dit met name als het vermoeden bestaat als er een dubbele loyaliteit zou zijn (leerkracht/leerling)
- Briefing aan alle medewerkers over de aard van de bedreiging en de tot volgen strategie.

In de vervolgdagen:

- Inzetten van een externe deskundige om, indien gewenst door de betrokkene, de (anoniem) bedreigende leraar te begeleiden.
- Expliciete aandacht besteden aan de woede en angst die dit incident ook bij het team teweeg brengt. Dit geldt met name voor leerkrachten die eerder zelf slachtoffer zijn geweest van dergelijke bedreigingen.
- Tracht de dader(s) van de (anonieme) bedreiging op te sporen. Handschrift, plaats van verzending, telefonische nummerweergave, bandopnames van telefonische bedreigingen, brononderzoek via internet, gesprekken met leerlingen etc.
- Laat de (anoniem) bedreigde leraar alle schriftelijk bedreigingen (voor zoveel mogelijk zonder te openen) doorgeven aan de contactpersoon binnen de schoolleiding.

Als de dader bekend is:

- Niet het slachtoffer noch het team bepaalt de "straf" voor de dader(s), dat doet de schoolleiding.
- Geef, naast de straf, aan de mentor/vertrouwenspersoon/leerlingenbegeleider een taak in de begeleiding van de dader(s). dit onder het motto: "leerlingen die pesten zitten zelf in de nesten".
- De ouder(s)/verzorger(s) van de dader(s) moeten onmiddellijk op de hoogte worden gebracht, zowel telefonisch als schriftelijk, ook moeten de ouders nog dezelfde dag op de school worden uitgenodigd voor een gesprek. Alle afspraken moeten worden genoteerd en in het dossier van de dader(s) bewaard worden, mocht er tot verwijdering van de dader(s) van de school moeten worden overgegaan, moeten deze verslagen worden overlegd.
- Informeer alle ouders middels een korte notitie en informeer alle leerlingen door als directeur de klassen zelf te bezoeken. Dan moet wel alles al duidelijk zijn, dus ook de te hanteren strafmaat.
- Organiseer een bijeenkomst met alle medewerkers, waarbij leraren zich kunnen uiten en besproken kan worden hoe dergelijke incidenten in de toekomst zoveel mogelijk kan worden voorkomen.

Als er een (anonieme) bedreiging aan een leerling, stagiaire of onderwijsondersteuner voorkomt treedt het bovenstaande protocol ook in werking.

In overleg met het slachtoffer moet er altijd gekeken worden of er aangifte bij de politie gedaan moet worden. In dat geval moet de bewijsvoering ook aan de politie worden overlegd.

ROUTE BIJ MELDEN GEWELD

FYSIEK GEWELD	PSYCHISCH GEWELD	(HOMO) SEKSUELE INTIMIDATIE	SEKSUEEL MISBRUIK BINNEN/IN SAMENHANG MET DE SCHOOLSITUATIE
Geen meldplicht; wel melden i.v.m. incidentenregistratie bij vertrouwens(contact) persoon/veiligheidscoördinator/schoolleiding	Geen meldplicht; wel melden i.v.m. incidentenregistratie bij vertrouwens(contact) persoon/veiligheidscoördinator/schoolleiding	Geen meldplicht; wel melden i.v.m. incidentenregistratie bij vertrouwens(contact) persoon/veiligheidscoördinator/schoolleiding	Meld- en aangifteverplichting conform de Onderwijswet
Personeel/leerlingen Melden i.v.m. opvang /incidentenregistratie/ aanpak bij vertrouwens (contact)persoon/ veiligheidscoördinator/ schoolleiding	Personeel/leerlingen Melden i.v.m. opvang /incidentenregistratie/ aanpak bij vertrouwens (contact)persoon/ veiligheidscoördinator/ schoolleiding	Personeel/leerlingen Melden i.v.m. opvang /incidentenregistratie/ aanpak bij vertrouwens (contact)persoon/ veiligheidscoördinator/ schoolleiding	Personeel/leerlingen Melden bij bevoegd gezag/bestuur
Contact/ Vertrouwenspersoon Opvang klager/slachtoffer	Contact/ Vertrouwenspersoon Opvang klager/slachtoffer	Contact/ Vertrouwenspersoon Opvang klager/slachtoffer	Contact/ vertrouwenspersoon Opvang klager/slachtoffer meldplicht voor de interne vertrouwenspersoon bij bestuur (<i>niet voor externe vp!</i>)
Directie Sancties tegen aangeklaagde(n)/dader(s)	Directie Sancties tegen aangeklaagde(n)/dader(s)	Directie Sancties tegen aangeklaagde(n)/dader(s)	Directie Melden door directie bij bestuur
Bestuur Beleidsvorming en maatregelen gericht op het vergroten van de schoolveiligheid	Bestuur Beleidsvorming en maatregelen gericht op het vergroten van de schoolveiligheid	Bestuur Beleidsvorming en maatregelen gericht op het vergroten van de schoolveiligheid	Bestuur Bestuur besluit na overleg met de vertrouwensinspecteur tot het al dan niet aangifte doen bij officier van justitie
Vertrouwensinspectie Inschakelen voor advies adequate aanpak	Vertrouwensinspectie Inschakelen voor advies adequate aanpak	Vertrouwensinspectie Inschakelen voor advies adequate aanpak	Vertrouwensinspectie Verplicht overleg met bestuur inzake aangifte ja/nee
Politie/officier van justitie <i>Bij Strafbare feiten:</i> Aangifte door slachtoffer Melding maken vanuit de school bij politie/officier van justitie	Politie/officier van justitie <i>Bij Strafbare feiten:</i> Aangifte door slachtoffer Melding maken vanuit de school bij politie/officier van justitie	Politie/officier van justitie <i>Bij Strafbare feiten:</i> Aangifte door slachtoffer Melding maken vanuit de school bij politie/officier van justitie	Politie/officier van justitie <i>Bij strafbare feiten:</i> Aangifte door slachtoffer Verplichte aangifte door bestuur bij politie/officier van justitie

PESTPROTOCOL

Doel van het pestprotocol:

Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Plagen of pesten

Het verschil:

Iemand van zijn fiets aftrekken: dat kan plagen zijn. Maar ook pesten. Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de een iets onaardigs, een volgende keer is het een ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Bovendien duurt het nooit echt lang. Door elkaar te plagen leer je zelfs om met conflicten om te gaan. Het hoort bij het groot worden.

Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets leuk om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt hem/haar niet terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven. Degene die gepest wordt, wordt heel erg bang en verdrietig en voelt zich hulpeloos. Vaak is er een groepje kinderen dat meedoet met de pestkop, ze lachen wanneer de pester iets gemeens doet maar durven zelf niets te doen.

Pesten is bedreigend en het gebeurt niet zomaar een keer, maar iedere dag weer, soms een jaar of langer achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een heel bedreigende en gemene manier. De pestkop misbruikt zijn macht.

Meestal hebben de pestende kinderen niet in de gaten hoe afschuwelijk het pesten is voor degene die gepest wordt. Terwijl het gepeste kind vreselijk bang is voor de pauze of niet op straat durft spelen, ziet de pester het als een lolletje. Pesten lijkt dus op plagen maar er zijn grote verschillen.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook op onze scholen.

Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze scholen serieus aan pakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

VOORWAARDEN

1. Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen:

*leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep)

*leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)

2. De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

3. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

4. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

HET PROBLEEM DAT PESTEN HEET:

- ❖ De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest.
- ❖ Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

HOE WILLEN WIJ DAAR MEE OMGAAN?

- ❖ Op school willen we wekelijks een onderwerp in de kring aan de orde stellen.
- ❖ Onderwerpen als:
 - veiligheid
 - omgaan met elkaar
 - rollen in een groep
 - aanpak van ruzies etc. komen aan de orde.
- ❖ Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals:
 - spreekbeurten
 - rollenspelen
 - regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar
 - groepsopdrachten.
 - weerbaarheidstraining
- ❖ Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis, de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- ❖ Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

Signalen van pesten kunnen o.a. zijn:

- ❖ altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- ❖ zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- ❖ een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- ❖ briefjes doorgeven
- ❖ beledigen
- ❖ opmerkingen maken over kleding
- ❖ isoleren
- ❖ buiten school opwachten, slaan of schoppen
- ❖ op weg naar huis achterna rijden
- ❖ naar het huis van het slachtoffer gaan
- ❖ bezittingen afpakken
- ❖ schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Gemeenschappelijke afspraken.

Regel 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken.

Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:

- ❖ je mag niet klikken, maar.....
als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Regel 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer en veiligheid in de groep.

Regel 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

REGELS DIE GELDEN IN ALLE GROEPEN:

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
4. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander). Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
5. Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of de juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest.
7. Blijft de pester doorgaan dan aan de meester of juf vertellen. Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten!
8. Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
9. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
10. Niet aan spullen van een ander zitten.
11. Luisteren naar elkaar.
12. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen.
13. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op onze school.
14. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
15. Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Bovenstaande regels gelden op school en daarbuiten.

Toevoeging:

Elk van onze scholen heeft zijn eigen regels die voor het grootste deel met de bovenstaande regels overeenkomen.

AANPAK VAN DE RUZIES EN PESTGEDRAG IN VIER STAPPEN:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

STAP 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. (zie consequenties).

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie consequenties).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/pester in de "Dit-kan-niet-map" genoteerd. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht "de toedracht". Bij de derde melding in de map worden de ouders op de hoogte gebracht van het pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

CONSEQUENTIES VAN PESTGEDRAG

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten.

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest, of de gepeste of medeleerlingen komen het melden.
Wanneer stap 1 t/m 4 geen positief resultaat opleveren voor de gepeste, worden de onderstaande sancties gehanteerd:

De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases: afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoond in zijn/haar gedrag.

FASE 1:

- ❖ Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- ❖ Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- ❖ Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- ❖ Door gesprek: bewustwording van wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt.
- ❖ Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

FASE 2:

- ❖ Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de "Dit-kan-niet-map" en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

FASE 4:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

FASE 5:

- ❖ In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.
(zie hiervoor het protocol – toelaten, schorsen en verwijderen leerlingen)

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

☐	Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
☐	Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten?
☐	Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
☐	Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
☐	Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
☐	Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
☐	Sterke kanten van de leerling benadrukken.
☐	Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
☐	Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
☐	Het gepeste kind niet overbeschermen. Bijvoorbeeld naar school brengen of zeggen: "Ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

☐	In gesprek gaan. Zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
☐	Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
☐	Excuses aan laten bieden.
☐	In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
☐	Pesten is verboden in en om de school. Wij houden ons aan deze regel: straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
☐	Het kind leren niet meteen kwaad te reageren, maar leren beheersen, de "stop-eerst-nadenken-houding" of een andere manier van gedrag aanleren.
☐	Contact tussen ouders en school. Elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind. Wat is de oorzaak van het pesten? *
☐	Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
☐	Inschakelen hulp. Sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

* Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- ❖ Een problematische thuissituatie;
- ❖ Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen);
- ❖ Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt;
- ❖ Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan;
- ❖ Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt;

ADVIEZEN AAN DE OUDERS:

Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- d. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- f. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus.
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

SCHOOLREGELS

BIJLAGEN

1. **RI&E (op school aanwezig)**
2. **Protocol toelaten, schorsen en verwijderen (zie bijlage)**
3. **Verzuimanalyse Arbodienst (komt jaarlijks van de Arbodienst en dient de school zelf in te voegen)**
4. **Klachtenregeling (zie bijlage, maar is als 2.6.2 opgenomen in het personeelsbeleidsplan)**